

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 32 och 48 § i värnpliktslagen

Till försvarsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 32 och 48 § i värnpliktslagen (RP 66/2024 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för utlåtande till försvarsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsdirektör Hanna Nordström, försvarsministeriet
- regeringssekreterare Elina Kokkonen, försvarsministeriet
- regeringssekreterare Alberto Guidastri, försvarsministeriet
- överste Urpo Riissanen, Gränsbevakningsväsendet, företräder även inrikesministeriet
- huvudförtroendeman Jouni Kurttila, Gränssäkerhetsunionen rf
- verksamhetsledare Minna Nenonen, Reservistförbundet
- verksamhetsledare Janne Kosonen, Finlands Reservofficersförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Försvarsmakten
- Befälsförbundet rf
- Officersförbundet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

I propositionen föreslås det att värnpliktslagen (1438/2007) ändras. Syftet med propositionen är att när ett tvingande behov i Finlands säkerhetspolitiska omgivning förutsätter det göra det möjligt att snabbare än på de tre månader som föreskrivs i den gällande lagen förordna värnpliktiga som har placerats under Gränsbevakningsväsendet till repetitionsövning så att nödvändig gränssäkerhet kan upprätthållas.

Utlåtande FvUU 13/2024 rd

I propositionen beskrivs förändringarna i säkerhetsläget i Finland och de många hoten, såsom instrumentalisering av migranter som metod för hybridpåverkan (s. 4). Förvaltningsutskottet noterar att händelser i Finlands säkerhetspolitiska omgivning har visat att det med tanke på den nationella säkerheten är viktigt att se till att myndigheterna har funktionsförmåga i rätt tid med tillräckliga resurser. Lagen och dess nödvändighet måste granskas med tanke på det allmänna säkerhetsläget och i synnerhet instrumentaliserad migration som Ryssland riktar mot Finland. Utskottet lyfter i detta sammanhang också fram det som konstateras i utlåtandet FvUU 6/2024 rd om att Finland som stat vid EU:s och Natos yttre gränser har ett accentuerat ansvar för de yttre gränserna och som Schengenstat också för att Schengenområdet fungerar och hålls stabilt.

I 32 § i den gällande värnpliktslagen föreskrivs det om förordnande till repetitionsövning. Till repetitionsövning kan förordnas värnpliktiga som hör till reserven. Förordnandet att delta i en repetitionsövning sänds till den värnpliktige minst tre månader innan övningen börjar. Med den värnpliktiges medgivande kan avvikelse göras från den föreskrivna tiden. När ett tvingande behov som uppstår i Finlands säkerhetspolitiska omgivning förutsätter det, kan värnpliktiga som hör till reserven förordnas till en repetitionsövning som avses i 48 § 4 punkten i lagen med avvikelse från den tidsfrist som föreskrivs i 2 mom. Som ett tvingande behov har i regeringens proposition om 32 § 3 mom. (RP 44/2016 rd) ansetts till exempel en hotande situation av militär natur inom Finlands närområde, i vilken man måste kunna reagera tillräckligt snabbt.

I propositionen föreslås nu att lagens 32 § ändras så att när ett tvingande behov som uppstår i Finlands säkerhetspolitiska omgivning förutsätter det kan reservister som är placerade hos Gränsbevakningsväsendet förordnas till en repetitionsövning med avvikelse från den tidsfrist som föreskrivs i lagen. Dessutom ska lagen ändras så att ett nytt syfte med repetitionsövningar för reservister som är placerade hos Gränsbevakningsväsendet läggs till i lagens 48 §.

Enligt utredning till utskottet är avsikten med de föreslagna ändringarna inte att utvidga eller skapa nya befogenheter för dem som förordnats till repetitionsövningar enligt propositionen. Dessa fungerar som stöd för och övervakas av Gränsbevakningsväsendets personal, och de ska ha de befogenheter som föreskrivs i den gällande lagen.

Förvaltningsutskottet anser det vara viktigt att reservister som placerats i gränstrupperna står under gränsbevakningsmännens direkta handledning och övervakning för sådana uppgifter för vilka de har fått tillräcklig utbildning under beväringstiden eller vid repetitionsövningar. Gränsbevakningsmannens direkta handledning och övervakning säkerställer den rättsliga grunden för verksamheten och möjliggör också behövlig tilläggsutbildning.

Utskottet ser det också som viktigt att reservisterna har tillgång till den utrustning som uppgifterna kräver och att de har fått behövlig utbildning i att använda utrustningen. En del av remissinstanserna föreslår att värnpliktiga ges rätt att bära skjutvapen. En bedömning av denna fråga kan göras i samband med framtida lagstiftningsändringar. Utskottet välkomnar en snabbare kallelse till repetitionsövningar när säkerhetsläget kräver det, men påpekar samtidigt att reservisten då ska ha möjlighet att ordna med sina civila angelägenheter innan han eller hon deltar i repetitionsövningen.

Utlåtande FvUU 13/2024 rd

Förvaltningsutskottet ser det som nödvändigt att se till att myndigheterna har tillräcklig funktionsförmåga och tillräckliga resurser för att säkerställa Finlands suveränitet, den nationella säkerheten och gränssäkerheten. Därför välkomnar utskottet propositionens syften och anser att propositionen behövs i det nuvarande säkerhetsläget.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottet föreslår

att försvarsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 18.6.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mauri Peltokangas saf
vice ordförande Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Otto Andersson sv
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Juha Hänninen saml
medlem Mari Kaunistola saml
medlem Rami Lehtinen saf
medlem Laura Meriluoto vänst
medlem Mira Nieminen saf
medlem Saku Nikkanen sd
medlem Eemeli Peltonen sd
medlem Paula Werning sd
medlem Joakim Vigelius saf
medlem Sofia Virta gröna
medlem Ben Zyskiewicz saml.

Sekreterare var

plenarråd Sanna Helopuro.